

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 26.6.2002
COM(2002) 341 definitief

2002/0136 (CNS)

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

De Europese sociale dialoog, een kracht voor modernisering en verandering

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

tot instelling van een tripartiete sociale top voor groei en werkgelegenheid

(ingediend door de Commissie)

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

De Europese sociale dialoog, een kracht voor modernisering en verandering

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

tot instelling van een tripartiete sociale top voor groei en werkgelegenheid

INHOUD

Samenvatting.....	4
Inleiding	6
1. De sociale dialoog, sleutel tot een betere governance.....	7
1.1. Verbetering van de raadpleging van de sociale partners.....	8
1.2. Het verbeteren van de zichtbaarheid van de sociale dialoog.....	10
1.3. Versterking van de rol van de sociale partners	11
1.3.1. Het Europese niveau.....	11
1.3.2. Het nationale niveau.....	11
1.3.3. Het lokale niveau.....	12
1.3.4. De onderneming	12
2. De sociale dialoog, een stimulans voor economische en sociale modernisering.....	13
2.1. Structurering van het tripartiete overleg.....	13
2.2. Versterking van de betrokkenheid van de sociale partners bij de verschillende onderdelen van de strategie van Lissabon	15
2.3. Uitbreiding en verrijking van de sociale dialoog	17
2.3.1. Versterking van de rol en het werkterrein van de onderhandelingen.....	17
2.3.2. De sectoriële sociale dialoog.....	18
2.3.3. De bedrijfstakoverkoepelende sociale dialoog.....	18
2.4. Verbetering van de follow-up en de tenuitvoerlegging.....	19
2.4.1. De richtsnoeren of actiekaders	20
2.4.2. De onder artikel 139 vallende overeenkomsten	20
3. Sociale dialoog en uitbreiding, een essentieel thema voor de Unie.....	21
3.1. Versterking van de sociale dialoog en de actoren daarvan	22
3.2. Ontwikkeling van de rol van de sociale dialoog in de pretoetredingsstrategie.....	22

3.3. Aanpassing van de instanties.....	23
4. De internationale dimensie van de sociale dialoog	23
4.1. De bilaterale en regionale betrekkingen.....	23
4.2. De multilaterale betrekkingen	24
Bijlagen	26
VOORSTEL VOOR EEN BESLUIT VAN DE RAAD tot instelling van een tripartiete sociale top voor groei en werkgelegenheid.....	33

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

De Europese sociale dialoog, een kracht voor modernisering en verandering

SAMENVATTING

De sociale dialoog en de kwaliteit van de arbeidsverhoudingen zijn centrale elementen van het Europese sociale model. Tijdens de Europese Raden van Laken en Barcelona, en de daaraan voorafgaande sociale topconferenties, hebben de staatshoofden en regeringsleiders, de sociale partners en de Commissie de belangrijke rol van de sociale dialoog – op alle niveaus – bij het bevorderen van modernisering en verandering binnen de Unie en in de kandidaatlanden benadrukt.

Ingevolge het Verdrag is de Commissie verantwoordelijk voor het bevorderen en ondersteunen van de sociale dialoog op communautair niveau. In deze Mededeling werkt de Commissie haar visie op de toekomst van de sociale dialoog, als een van de sleutels tot betere governance van de uitgebreide Unie en als een drijvende kracht achter economische en sociale hervormingen, nader uit. De mededeling noemt een aantal concrete maatregelen ter versterking van de verschillende niveaus en vormen van de sociale dialoog. Deze benadering van de sociale dialoog is geïnspireerd op de tot de Europese Raad van Laken gerichte verklaring van de sociale partners en op het discussiestuk van de Groep op hoog niveau inzake Arbeidsverhoudingen.

1. De sociale dialoog is een **drijvende kracht** achter succesvolle **economische en sociale hervormingen**. De strategie van Lissabon benadrukt het belang ervan bij het beantwoorden van de uitdagingen waar Europa voor staat, zoals het verbeteren van vaardigheden en kwalificaties, het moderniseren van de organisatie van het werk, het bevorderen van gelijke kansen en van diversiteit, of de ontwikkeling van beleid inzake actief ouder worden. Onderhandelingen tussen de sociale partners zijn de meest geschikte weg om vooruitgang te boeken bij kwesties in verband met modernisering en het managen van verandering.

De Mededeling, in deze context:

- doet een beroep op de Europese sociale partners om hun autonome dialoog verder te ontwikkelen en gezamenlijke werkprogramma's op te stellen, zoals bedoeld in de verklaring van Laken en ondersteund door de staatshoofden en regeringsleiders op de Europese Raad van Barcelona;
- roept de sociale partners op om gevolg te geven aan het verzoek van de Europese Raad van Barcelona om een jaarlijks verslag over hun bijdragen in te dienen;
- ondersteunt intensivering van het overleg tussen de sociale partners en de Europese instellingen over economisch en sociaal beleid, en stelt voor om een nieuwe "tripartiete sociale top" in te stellen, als een centraal punt voor de bijdragen van de sociale partners in het kader van de strategie van Lissabon.
- dringt aan op meer betrokkenheid van de sociale partners bij de open coördinatieprocessen, met inbegrip van raadpleging van de sociale partners voordat het voorstel voor de werkgelegenheidsrichtsnoeren wordt opgesteld, zodat zij meer inbreng kunnen hebben;

- roept op tot versterking van de technische bijstand voor de sociale partners, om hen in staat te stellen feedback te geven over de tenuitvoerlegging van de werkgelegenheidsrichtsnoeren.
2. Een **betere governance van een uitgebreide Unie** vereist actieve betrokkenheid van alle actoren, zowel bij het besluitvormingsproces als bij de tenuitvoerlegging. De sociale partners hebben een unieke positie binnen het maatschappelijk bestel, omdat zij in de beste positie zijn om problemen met betrekking tot arbeid aan te pakken en bindende overeenkomsten kunnen sluiten. Met het oog op het bevorderen van de rol van de sociale dialoog in de Europese governance, het versterken van de link tussen het nationale en Europese niveau, en om de resultaten van de Europese sociale dialoog meer bekendheid te geven, met name met het oog op de uitbreiding, bevat de Mededeling een hele reeks concrete voorstellen:
- organisatie van de "Europese Conferenties over de sociale dialoog";
  - organisatie van nationale ronde tafels;
  - verbetering van de procedures voor de raadpleging van de sociale partners over Europese wetgevende initiatieven, om de kwaliteit van de Europese wetgeving te verbeteren en te verzekeren dat die beantwoordt aan de behoeften van alle betrokken partijen.
3. **De voorbereiding van de uitbreiding.** De Mededeling onderstreept de vitale rol en de zwakke kanten van de sociale dialoog in de kandidaatlanden. In de afgelopen tien jaar is er veel bereikt, met de steun van communautaire programma's en initiatieven. Er moet echter nog veel gedaan worden om de capaciteiten van de sociale partners te verhogen en hen actief bij het toetredingsproces te betrekken. In de Mededeling wordt een aantal lopende en nieuwe maatregelen genoemd die dit proces moeten ondersteunen.

INLEIDING

De sociale dialoog wordt erkend als een essentiële dimensie van het Europese samenlevings- en ontwikkelingsmodel, met sociale bescherming van goede kwaliteit, investeringen in onderwijs en opleiding, en hervormingen die de dynamiek van de economie moeten verbeteren¹. Deze rol van de sociale dialoog is gebaseerd op het oorspronkelijke en onvervangbare karakter ervan: de sociale partners vertegenwoordigen rechtstreeks de belangen en de problemen van de wereld van de arbeid, van de arbeidsomstandigheden tot de ontwikkeling van de bij- en nascholing en de vaststelling van de salarismatrices, en bovendien kunnen zij op eigen initiatief een dialoog aangaan die kan leiden tot collectieve overeenkomsten betreffende al deze kwesties.

Deze realiteit, die geworteld is in de geschiedenis van het Europese continent, is een kenmerk dat de Unie onderscheidt van de meeste andere regio's van de wereld. De sociale dialoog, in zijn uiteenlopende vormen in de verschillende lidstaten, is tegelijkertijd een element van democratische governance en van economische en sociale modernisering, waarvoor de strategie van Lissabon de agenda voor het lopende decennium vormt.

De verwezenlijking van de te Lissabon bepaalde strategische doelstellingen – volledige werkgelegenheid en versterking van de sociale cohesie – hangt sterk af van de actie van de sociale partners, op alle niveaus. Zij zijn het beste in staat om de centrale uitdaging die deze strategie met zich brengt aan te gaan: het **positieve beheer van verandering**, waardoor de voor de ondernemingen onmisbare flexibiliteit en de voor de werknemers noodzakelijke zekerheid verzoend kunnen worden, vooral in perioden waarin de economie ingrijpende herstructureringen doormaakt. Een ambitieuze en actieve sociale dialoog moet een centrale rol spelen bij het beantwoorden van deze uitdagingen, als een soepele, doelmatige en niet-conflictuele methode van aanpassing, en als een middel om de obstakels voor modernisering op te ruimen. Daarom heeft de Europese Raad van Barcelona in maart 2002 de sociale partners opgeroepen om hun actie, op sectorieel en territoriaal niveau, in dienst te stellen van deze doelstellingen, met name door een meerjarig werkprogramma op te stellen. Daarbij kunnen zij voortbouwen op belangrijke successen: de onderhandelingen op Europees niveau hebben geleid tot overeenkomsten inzake ouderschapsverlof, deeltijdarbeid, arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd en telewerk. Deze verworvenheden moeten nu verder uitgebouwd worden, door verdere ontwikkeling van het overleg over werkgelegenheid, economisch beleid en sociale bescherming, en ook door nieuwe vormen van bijdragen aan de tenuitvoerlegging van de strategie voor economische en sociale hervormingen, met name in het kader van de Europese coördinatie van het werkgelegenheidsbeleid.

De sociale dialoog, als drijvende kracht achter de modernisering van de economie en van het Europese sociale model, neemt duidelijk een centrale en originele plaats in in de **democratische governance** van Europa. Het is noodzakelijk de actieve betrokkenheid van de sociale partners in het besluitvormingsproces van de Unie en haar instellingen te versterken, zoals aanbevolen wordt in het Witboek over Europese governance², door middel van intensievere raadpleging op basis van de al in 1992 in het Verdrag opgenomen procedures. Dat is met name belangrijk in het perspectief van de komende uitbreiding, overwegende dat in de kandidaatlanden het sociale partnerschap en de autonome sociale dialoog nog relatief zwak zijn, met name op sectorieel niveau, hetgeen gevolgen zal hebben voor de governance van de toekomstige uitgebreide Unie.

---

¹ Conclusies van de Europese Raad van Barcelona, paragraaf 22.

² COM(2001) 428 def.

Verder past meer betrokkenheid van de sociale partners ook in de logica van de Mededeling "Een ontwerp voor Europa", waarin de Commissie stelt dat het een van de fundamentele taken van de Unie is haar model van economische en sociale ontwikkeling te consolideren, om zowel welvaart als solidariteit te garanderen.

Geconfronteerd met deze voor Europa cruciale kwesties, is de Commissie zich bewust van de bijzondere verantwoordelijkheden die het Verdrag haar oplegt, zoals de taak "...de raadpleging van de sociale partners op communautair niveau te bevorderen en alle maatregelen [te treffen] die nuttig kunnen zijn om de dialoog tussen de partners te vergemakkelijken..."³. Deze Mededeling is gebaseerd op een diepgaande gedachtewisseling tussen deskundigen en de actoren van de arbeidsverhoudingen, en op de bijdrage van de sociale partners:

- De Commissie heeft in 2001 een *groep op hoog niveau inzake de arbeidsbetrekkingen in een veranderende context* opgericht, die de opdracht had de centrale kwesties inzake en de instrumenten voor een hernieuwing van de arbeidsbetrekkingen te bestuderen, en die in februari 2002 een verslag heeft ingediend.
- In een gezamenlijke bijdrage, overgelegd ter gelegenheid van de Sociale Top van Laken, hebben de Europese sociale partners de grote lijnen geschetst voor een nieuwe etappe van de sociale dialoog. Dit kader betreft enerzijds de rationalisering van het overleg binnen een nieuw gremium, de tripartiete sociale top voor groei en werkgelegenheid, en daarnaast de verdieping van de bipartiete sociale dialoog door de goedkeuring van een werkprogramma.

De Europese sociale dialoog bevindt zich op een kruispunt. Hij bestrijkt een groot werktein, dat nog ruimer wordt door de komende uitbreiding en de noodzakelijke begeleiding daarvan. Deze dialoog is een uitdrukking van de belangrijke waarden van participatie en verantwoordelijkheid, berust op hecht verankerde nationale tradities, en biedt een passend kader voor beheerste modernisering, ook in de kandidaatlanden. Om deze rol op Europees niveau volledig te kunnen vervullen, moet de sociale dialoog nieuwe werkmethode ontwikkelen, de actiemiddelen diversifiëren, en volledig gebruik maken van de mogelijkheden die collectieve overeenkomsten bieden. Deze Mededeling geeft de hoofdlijnen aan van een versterking van de sociale dialoog in een uitgebreid Europa.

1. DE SOCIALE DIALOOG, SLEUTEL TOT EEN BETERE GOVERNANCE

Onder de actoren in de samenleving hebben de sociale partners een bijzondere rol te vervullen, met bijzondere gevolgen⁴. Die vloeien voort uit de aard van de kwesties en de belangen die zij vertegenwoordigen, en die verband houden met de *wereld van de arbeid*: de arbeidsvoorwaarden, de vaststelling van de salarissenormen, bij- en nascholing, met name in het gebruik van de nieuwe technologieën, en een organisatie van de arbeid en van de arbeidstijd die flexibiliteit en zekerheid combineert, zijn enkele voorbeelden van de specifieke onderwerpen die de sociale partners, als vertegenwoordigers van de werknemers en van de werkgevers, gerechtigd zijn te behandelen. De tenuitvoerlegging van de strategie van Lissabon, die berust op een geïntegreerde agenda voor het economische en sociale beleid, heeft het aantal onderwerpen dat onder hun specifieke verantwoordelijkheid valt nog

---

³ Artikel 138, lid 1.

⁴ Witboek over Europese governance, blz. 18.

uitgebreid. De sociale partners hebben bovendien de in het Verdrag erkende mogelijkheid om een echte *autonome sociale dialoog* aan te gaan, dat wil zeggen zelfstandig overeenkomsten te sluiten die dan wettelijke normen worden. Het is dit vermogen om overeenkomsten aan te gaan dat de sociale dialoog een bijzondere plaats verleent. Tenslotte kunnen de sociale partners, als zij dat wensen, belast worden met de omzetting van de richtlijnen op nationaal niveau, en die bevatten vaak bepalingen die de sociale partners in staat stellen de wetgeving aan te passen aan specifieke situaties.

Sinds 1985 wordt er een autonome dialoog tussen Europese organisaties gevoerd, de eerste aanzet tot een echte Europese contractuele ruimte. Door het van kracht worden van het Verdrag van Maastricht begon een nieuwe fase, door de institutionalisering van de deelname van de sociale partners aan het opstellen van communautaire sociale wetgeving. De Europese sociale dialoog bestrijkt momenteel twee essentiële functies: raadpleging en onderhandeling.

De Commissie ondersteunt verder ook de ontwikkeling van een dialoog met de andere actoren van het maatschappelijk middenveld, met name de NGO's. In vervolg op het Witboek over governance heeft de Commissie op 5 juni 2002 een Mededeling over "*de algemene beginselen en de minimumnormen voor de raadpleging*" goedgekeurd, die gericht is tot de maatschappelijke organisaties en die de terreinen, de actoren en de follow-up van de raadplegingsprocessen nader aangeeft. Dit is een reactie op de toenemende verzoeken om deel te mogen nemen aan het besluitvormingsproces, een ook een manier om beter rekening te kunnen houden met alle dimensies van de problemen, door alle partijen bij het overleg te betrekken.

De sociale partners zouden specifieke initiatieven of samenwerkingsmechanismen met de op de relevante terreinen actieve organisaties moeten ontwikkelen.

De Commissie wil de bijdrage van de sociale dialoog aan een betere Europese governance bevorderen en verbeteren, door een aantal voorstellen betreffende essentiële terreinen: een betere *raadpleging*, de *representativiteit* van de sociale partners, koppeling en meer betrokkenheid van de *verschillende niveaus*, en de *transparantie* van de dialoog.

1.1. Verbetering van de raadpleging van de sociale partners

Het Witboek over Europese governance benadrukt dat een doelmatige en transparante raadpleging van de belanghebbenden een essentiële factor is bij de *verbetering van de kwaliteit van de regelgeving*. Het Verdrag voorziet in artikel 138 al in een verplichte raadplegingsprocedure in twee fasen: alvorens voorstellen op het gebied van het sociale beleid in te dienen, dient de Commissie de sociale partners te raadplegen over de mogelijke *richting* van de communautaire actie; na deze eerste fase dient de Commissie, als zij meent dat communautair optreden wenselijk is, de sociale partners te raadplegen over de *inhoud* daarvan.

Deze raadpleging heeft sinds 1993 betrekking gehad op een twaalfstal onderwerpen (zie bijlage 3). Het originele karakter van deze raadpleging houdt verband met de tweeledige aard ervan:

- Zij maakt het mogelijk rekening te houden met de mening van de betrokken partijen en aldus het effect van geplande regelgeving in te schatten. De Commissie kan zo beleid formuleren dat zowel wat de vorm als wat de inhoud betreft aangepast is aan de problemen in kwestie, en de doelstelling van sociale modernisering en verbetering van het concurrentievermogen van de ondernemingen daarin integreren.

- Zij kan leiden tot een autonome sociale dialoog, op bedrijfstakoverkoepelend of sectorieel niveau, en dus eventueel tot overeenkomsten, die vervolgens in de communautaire wetgeving geïntegreerd kunnen worden⁵. De sociale dialoog maakt dus de toepassing in de praktijk van het subsidiariteitsbeginsel op sociaal gebied mogelijk: het is in de eerste plaats aan de sociale actoren om passende oplossingen te vinden, op het terrein waarvoor zij verantwoordelijk zijn. De communautaire instellingen komen pas in actie, op initiatief van de Commissie, als de onderhandelingen niet tot resultaat leiden⁶.

De Commissie wil de sociale partners raadplegen over de voornaamste initiatieven met sociale aspecten;

Zij zal een **interdienstengroep** oprichten, met als opdracht de inventaris op te maken van de bestaande methoden en structuren voor raadpleging, waardoor ook de verschillende betrokken diensten doelmatiger aan de met de sociale dialoog verband houdende activiteiten zullen kunnen deelnemen;

Zij zal een **interne gedragscode** inzake de raadpleging van de sociale partners opstellen.

Deze verplichte en systematische raadpleging is natuurlijk een aanvulling op de raadplegingen binnen de raadgevende comités of in het kader van de procedures voor het inwinnen van het advies van de betrokken partijen, door de goedkeuring van een Groenboek bijvoorbeeld. Voor de terreinen waarvoor comités zijn ingesteld (gezondheid en veiligheid op het werk, beroepsopleiding, gelijke kansen, vrij verkeer van werknemers en sociale zekerheid van migrerende werknemers), zal de Commissie ook verder onderscheid maken tussen de "sociale dialoog"-raadpleging van de sociale partners uit hoofde van artikel 138 van het Verdrag en de raadpleging van de raadgevende comités.

Deze raadpleging in de fase van de uitwerking van communautaire voorstellen wordt aangevuld door een systematische raadpleging van de Europese sociale partners over de omzettingsverslagen.

De legitimiteit en de doelmatigheid van de raadpleging van de sociale partners zijn afhankelijk van hun *representativiteit*. De eisen inzake representativiteit variëren naar gelang van de verantwoordelijkheden van de actoren (geringer bij een eenvoudige raadpleging, maar strenger wanneer de sociale partners wettelijke normen kunnen vaststellen). De Commissie heeft, in het kader van haar opdracht om de Europese sociale dialoog te bevorderen, de beginselen ervan vastgesteld⁷ en heeft in 1998 een studie laten verrichten betreffende de

---

⁵ Er zijn bedrijfstakoverkoepelende onderhandelingen gevoerd over drie kwesties, die geleid hebben tot overeenkomsten die in Richtlijnen zijn opgenomen: ouderschapsverlof in 1995, deeltijdwerk in 1997 en arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd in 1999. Twee kaderovereenkomsten betreffende de organisatie van de arbeidstijd in de sectoren zeevervoer en burgerluchtvaart zijn op vergelijkbare wijze ten uitvoer gelegd. De in mei 2002 gesloten overeenkomst over telewerk zal, als eerste dergelijke overeenkomst, ten uitvoer worden gelegd volgens de eigen procedures en gebruiken van de sociale partners en de lidstaten.

⁶ Dat heeft de Commissie dan ook gedaan door op 20 maart 2002 een voorstel goed te keuren voor een richtlijn inzake uitzendwerk, op basis van de vastgestelde elementen van consensus tussen de sociale partners, ondanks het feit dat hun onderhandelingen in mei 2001 niet tot resultaat hadden geleid.

⁷ COM (93) 600 def. en COM (98) 322 def.

representativiteit van de sociale partners⁸; de voornaamste conclusies daarvan bevestigen dat de Europese structuren van de sociale partners verder ontwikkeld en versterkt worden.

In het kader van de uitbreiding zijn met name de onderlinge openstelling van en de samenwerking tussen organisaties belangrijk. De op communautair niveau gevolgde benadering heeft reeds tot belangrijke vooruitgang geleid wat de organisatie en de structurering van de actoren van de Europese sociale dialoog betreft.

De Commissie

- zal opdracht geven tot een nieuw onderzoek naar de **representativiteit**, om nieuwe sectoren te bestrijken die de ontwikkeling van de Europese economie weerspiegelen en om een goed beeld te krijgen van de bedrijfstakoverkoepelende en sectoriële organisaties van de sociale partners in de kandidaatlanden;

- legt een **bijgewerkte lijst voor van de uit hoofde van artikel 138 van het Verdrag geraadpleegde organisaties** (zie bijlage 1). Zij zal, indien nodig, de lijst opnieuw aanpassen als er nieuwe comités voor de sociale dialoog worden opgericht, rekening houdende met de resultaten van de studie betreffende representativiteit;

De sociale partners

- worden uitgenodigd om **hun samenwerking te intensiveren**, met name binnen de sectoren, om een zo groot mogelijke representativiteit te verzekeren;

- zouden moeten voortgaan met verbetering van hun interne besluitvormingsmechanismen in de context van de uitbreiding, met name wat betreft het vaststellen van onderhandelingsmandaten en het sluiten van overeenkomsten.

1.2. Het verbeteren van de zichtbaarheid van de sociale dialoog

De bijdrage van de Europese sociale partners – op bedrijfstakoverkoepelend en sectorieel niveau – is onvoldoende bekend. Dat geldt allereerst voor de resultaten van de sociale dialoog, met inbegrip van de sinds 1993 gesloten overeenkomsten die vervolgens richtlijnen zijn geworden, maar ook voor de resultaten van de door de Commissie en de Raad georganiseerde raadplegingen. De Commissie meent dat het vooral met het oog op de komende uitbreiding belangrijk is dat alle informatie betreffende actoren, gremia en resultaten van de Europese sociale dialoog gemakkelijk toegankelijk is in alle lidstaten.

De Commissie

- zal een **Internetsite** opzetten die toegang biedt, in alle de officiële talen van de Unie, tot alle informatie over betreffende de actoren, gremia en resultaten van de Europese sociale dialoog;

- zal de organisatie van "**ronde tafels**" op **nationaal niveau** ondersteunen, om de Europese bijdrage van de sociale dialoog op te waarderen;

- zal regelmatig "**Europese Conferenties van de sociale dialoog**" organiseren, waaraan alle bij de Europese sociale dialoog betrokken nationale organisaties zullen kunnen deelnemen;

---

⁸ Deze studie bestrijkt momenteel de bedrijfstakoverkoepelende organisaties en de volgende sectoren: textiel, handel, bouw, banken, verzekeringen, post, telecommunicatie, wegvervoer, luchtvervoer, vervoer per spoor, binnenvaart, zeevervoer, elektriciteit, landbouw, plaatselijke openbare diensten, horeca, persoonlijke dienstverlening.

- zal, in nauw overleg met de Stichting van Dublin, regelmatig verslagen publiceren over "**de arbeidsverhoudingen in Europa**", als hulpmiddel om de context van de ontwikkeling daarvan te bestuderen, de resultaten van onderzoek te publiceren, indicatoren te ontwikkelen en gebruik te maken van de statistische gegevens op dit terrein.

1.3. Versterking van de rol van de sociale partners

Het Witboek over governance benadrukt de noodzaak van meer interactie tussen de Europese instellingen, de nationale regeringen, de regionale en lokale autoriteiten en de maatschappelijke organisaties, waaronder de sociale partners. Overigens zijn de sociale partners al present op alle niveaus waar beleid ten uitvoer wordt gelegd, van de ondernemingen tot het Europese niveau, en ook per sector en per gebiedsdeel, wat alweer betekent dat zij onvervangbare en specifieke actoren zijn. De onderlinge koppeling van al deze niveaus zal daarom verbeterd moeten worden.

1.3.1. Het Europese niveau

De Europese sociale dialoog wordt meer gediversifieerd en meer diepgaand, met name ook als gevolg van de tenuitvoerlegging van de strategie voor economische en sociale hervormingen waartoe te Lissabon is besloten, en die in maart 2002 in Barcelona verder is uitgewerkt. Deze dialoog vereist een belangrijke en continue inspanning inzake informatie en analyse betreffende de verschillende systemen en praktijken inzake partnerschap in Europa. Door de komende uitbreiding zal de diversiteit van de systemen nog groter worden. De Europese en nationale sociale partners hebben deze noodzaak van investering in opleiding erkend door acties en programma's te ontwikkelen.

De Commissie meent dan ook dat het in het licht van de ontwikkeling van het overleg rond de verschillende onderdelen van de strategie van Lissabon noodzakelijk is de capaciteiten van de actoren verder te ontwikkelen, en te investeren in de gezamenlijke vorming van de verantwoordelijke functionarissen die zich moeten uitspreken over de grote lijnen van de opbouw van Europa.

De Commissie nodigt de Stichting van Dublin uit om **gezamenlijke opleidingssessies** te organiseren voor vertegenwoordigers van de autoriteiten en van de sociale partners, waardoor het partnerschap verrijkt kan worden met betrekking tot de thema's in verband met de te Lissabon vastgestelde hoofdlijnen.

1.3.2. Het nationale niveau

De sociale partners hebben ingevolge artikel 137 van het Verdrag een rol gekregen bij de tenuitvoerlegging van de richtlijnen. De meeste communautaire teksten benadrukken die rol bij de tenuitvoerlegging door middel van akkoorden op communautair niveau.

Bovendien bevatten veel richtlijnen bepalingen die de sociale partners in staat stellen om de regels aan te passen om rekening te houden met uiteenlopende nationale situaties (bijvoorbeeld met betrekking tot werktijden). In een aantal gevallen wordt rechtstreeks een beroep gedaan op de sociale partners om via onderhandelingen oplossingen te vinden voor de in de communautaire richtlijnen aangegeven doelstellingen (Europese ondernemingsraad, statuut van Europese vennootschap).

De richtlijnen over "*veiligheid en gezondheid op het werk*" nodigen de lidstaten uit om verslag te doen over de tenuitvoerlegging in de praktijk en daarbij de standpunten van de sociale partners te vermelden.

De Commissie zal de sociale partners raadplegen ter gelegenheid van de opstelling van de verslagen over de betreffende richtlijnen.

1.3.3. Het lokale niveau

Met name op lokaal en regionaal niveau kunnen vernieuwende oplossingen ontwikkeld worden inzake de ontwikkeling van de werkgelegenheid, de bestrijding van uitsluiting en de verbetering van de kwaliteit van het leven en van de arbeid. De ervaringen met grootschaligere partnerschappen in steden of werkgelegenheidsgebieden hebben de doelmatigheid aangetoond van dergelijke benaderingen, die alleen kunnen slagen met sterke betrokkenheid van de sociale partners.

Op het Forum over lokale ontwikkeling, dat in 2003 zal worden gehouden, zal bijzondere aandacht worden besteed aan de deelname van regionale en lokale sociale partners.

De Commissie zal steun verlenen aan:

- **benutting van de resultaten van de experimenten** die zijn uitgevoerd in het kader van de verschillende communautaire programma's en initiatieven;
- op de sociale partners gerichte **informatie-activiteiten** (Internetsite over lokale ontwikkeling);
- experimenten inzake de **dialogoog** op lokaal of regionaal niveau.

1.3.4. De onderneming

De Europese integratie leidt tot het ontstaan van ondernemingen op transnationale schaal. De versterking van een Europese of transnationale dialoog op het niveau van de ondernemingen wordt een belangrijk thema voor het Europa van morgen, met name waar het gaat om mobiliteit, pensioenen, of de gelijkwaardigheid van kwalificaties.

De Europese ondernemingsraden, die na de goedkeuring van Richtlijn 94/45/EG betreffende de Europese ondernemingsraden in meer dan 700 transnationale ondernemingen in Europa zijn opgericht, bieden een steunpunt daarvoor. Uit veel overeenkomsten blijkt welke bijdrage dit dialoogniveau levert aan het beheren van en anticiperen op verandering, enerzijds door meer informatie aan en raadpleging van werknemers met betrekking tot thema's als gelijke kansen, opleiding, mobiliteit en milieubeleid, en anderzijds ook door onderhandelingen die leiden tot toezeggingen betreffende de uitvoering van herstructureringen en het beheer van verandering. De link tussen het niveau van de onderneming en de meer gecentraliseerde dialoogniveaus is essentieel in deze context.

Het bevorderen van goede praktijken van ondernemingen die het accent leggen op hun sociale verantwoordelijkheid verbreedt het terrein van de dialoog binnen ondernemingen.

De Commissie zal in juli een Mededeling over de sociale verantwoordelijkheid van ondernemingen goedkeuren, die hopelijk zal bijdragen tot de verrijking van de sociale dialoog.

2. DE SOCIALE DIALOOG, EEN STIMULANS VOOR ECONOMISCHE EN SOCIALE MODERNISERING

De sociale dialoog is een kracht die **verandering** bevordert door zijn **positieve** aanpak waardoor een bijdrage wordt geleverd aan het opnieuw creëren van de voorwaarden voor volledige werkgelegenheid. Hij kan passende oplossingen opleveren, die nieuwe vormen van flexibiliteit maar ook van zekerheid mogelijk maken, voor de grote thema's van vandaag, zoals de ontwikkeling van het levenslang leren, de bevordering van de mobiliteit, het actief ouder worden en de bevordering van gelijke kansen en van diversiteit. Daarom heeft de Europese Raad van Barcelona de sociale partners verzocht om vanaf december verslag uit te brengen over hun bijdrage, op alle niveaus, aan het welslagen van de Europese strategie voor de werkgelegenheid.

De Europese sociale dialoog verwerft ook een nieuwe dimensie door de voortschrijdende economische en monetaire integratie, waardoor meer behoefte ontstaat aan dialoog, uitwisseling en coördinatie op het terrein van de arbeidsverhoudingen. Hetzelfde geldt wanneer de communautaire actie kwesties betreft die rechtstreeks verband houden met de internationalisering.

De sociale partners worden dus opgeroepen om hun praktijken – het *overleg*, de *autonome sociale dialoog*, hun *betrokkenheid bij de verschillende processen van de "open coördinatiemethode"* (werkgelegenheid, sociale integratie, sociale bescherming) – aan te passen en *de tenuitvoerlegging van en het toezicht op* de resultaten daarvan te verbeteren, met het doel de doelmatigheid en de zichtbaarheid van hun bijdragen aan de strategie van Lissabon te verbeteren.

Er bestaat in Europa een grote verscheidenheid van modellen voor de arbeidsverhoudingen, die de praktijken en tradities van de lidstaten weerspiegelen; deze diversiteit is een rijkdom waarmee op Europees niveau rekening gehouden moet worden. De bijdrage van de sociale partners, in al hun verscheidenheid, die de verscheidenheid van de nationale systemen van arbeidsverhoudingen weerspiegelt, zouden geëvalueerd en "geijkt" kunnen worden.

De sociale partners

- zouden **de bijdrage van de arbeidsverhoudingen** bij de tenuitvoerlegging van de strategie van Lissabon moeten evalueren;
- zouden indicatoren van de context, de middelen en het resultaat moeten ontwikkelen, om een echte "**benchmarking**" van de kwaliteit van de arbeidsverhoudingen in Europa te ontwikkelen.

De Commissie

- zal een **technische werkgroep** oprichten, bestaande uit vertegenwoordigers van de sociale partners en van de lidstaten om het opzetten van een dergelijk mechanisme voor analyse en uitwisseling voor te bereiden.

2.1. Structurering van het tripartiete overleg

Het overleg is hecht verankerd in de communautaire praktijk, aangezien er altijd al de sterke politieke wil bestond om de sociale partners nauw te betrekken bij de voortgang van de Europese integratie.

Het overleg vond aanvankelijk plaats in instanties van raadgevende aard (de bedrijfstakoverkoepelende raadgevende comités), maar is in de loop van de jaren '70 geïntensiveerd en uitgebreid (oprichting van het Permanent Comité voor arbeidsmarktvragestukken en de tripartiete Conferenties) tot onderwerpen in verband met werkgelegenheid en het beheer van verandering.

Dit overleg is in de loop van de laatste jaren sterk gediversifieerd door de nieuwe macro-economische dialoog, de Europese strategie voor de werkgelegenheid, de werkzaamheden inzake de sociale bescherming en de follow-up van de conclusies van de Europese Raad van Lissabon.

De richtsnoeren voor de werkgelegenheid zijn onderwerp van regelmatige discussies tussen het Comité voor arbeidsmarktvragestukken en de sociale partners, en ook binnen het Permanent Comité voor arbeidsmarktvragestukken. De bijdrage van elk van de actoren inzake het economische en monetaire beleid wordt op het technische en politieke niveau besproken in het kader van een "macro-economische dialoog" die is ingesteld na de Europese Raad van Keulen. Bij de uitwisseling van standpunten tussen de vertegenwoordigers van de Commissie, van de Raad, van de ECB en van de sociale partners worden de individuele deskundigheden en bevoegdheden van de deelnemers aan de macro-economische dialoog gerespecteerd. Deze dialogen nemen nu een belangrijke plaats in en dienen verder ontwikkeld en verdiept te worden binnen de betreffende gremia. Overeenkomstig de Conclusies van de Europese Raad van Keulen waardoor de macro-economische dialoog is ingesteld, dient deze dialoog zijn confidentiële en informele karakter, en dus zijn autonomie, te behouden.

Verder bieden de halfjaarlijkse ontmoetingen met de troika van de staatshoofden en regeringsleiders, waartoe het Luxemburgse Voorzitterschap in 1997 het initiatief heeft genomen, de Europese sociale partners gelegenheid om hun mening te geven over kwesties die verband houden met de agenda van de Europese Raad. De Sociale Toppen van maart 2001 te Stockholm, van december 2001 te Laken en van maart 2002 te Barcelona, hebben het nut en de noodzaak bewezen van een dialoog op het hoogste niveau. In hun gezamenlijke bijdrage voor de Europese Raad van Laken hebben de bedrijfstakoverkoepelende sociale partners gesteld dat het niveau van het overleg herzien zou moeten om meer coherentie tussen de verschillende processen waaraan zij deelnemen te verzekeren.

De Commissie sluit zich aan bij het oordeel van de sociale partners dat de hervorming van het Permanent Comité voor arbeidsmarktvragestukken in 1999 niet geleid heeft tot een noodzakelijke heroriëntatie van het overleg tussen de Raad, de Commissie en de sociale partners over alle onderdelen van de strategie van Lissabon. De halfjaarlijkse vergaderingen van het Permanent Comité voor arbeidsmarktvragestukken zijn niet geschikt om economische en sociale kwesties te bespreken met het oog op de Europese Raden in het voorjaar.

De Commissie meent dat een nieuwe **Tripartiete Sociale Top voor groei en werkgelegenheid**, waaraan de troika van staatshoofden en regeringsleiders, de voorzitter van de Commissie en een (kleine) delegatie van de sociale partners deelnemen, ter vervanging van het Permanent Comité voor arbeidsmarktvragestukken, gelegenheid zal bieden om op informele wijze de bijdrage van de sociale partners aan de strategie van Lissabon te bespreken. De Europese Raden van Laken en Barcelona hebben deze benadering ondersteund, waarmee ook al geëxperimenteerd is bij verschillende Toppen.

De economische en monetaire kwesties komen aan de orde in het kader van de macro-economische dialoog, die volgens eigen modaliteiten gevoerd dient te worden. Het voorgestelde besluit is dus niet van invloed op de macro-economische dialoog. Verder dient

het overleg over werkgelegenheid en sociale bescherming versterkt te worden door besprekingen met de voor die terreinen verantwoordelijke ministers, en op technisch niveau door een gestructureerde dialoog met het Comité voor de werkgelegenheid en het Comité voor de sociale bescherming.

Bestaande instanties

Macro-economische dialoog	Nieuwe
Voortzetting van de bestaande dialoog op technisch en politiek niveau	TRIPARTIETE
Dialoog over de werkgelegenheid	SOCIALE
Aanpassing van de bestaande dialoog op technisch niveau (besprekingen met het Comité voor arbeidsmarktvoorstellen) en politiek niveau (besprekingen op ministerieel niveau) over alle aspecten van de strategie	TOP
Dialoog over de sociale bescherming	VOOR GROEI
Structurering van deze dialoog in overleg met het Comité voor de sociale bescherming (de NGO's zullen kunnen deelnemen in verband met aspecten van de strijd tegen de uitsluiting).	EN
	WERKGELEGENHEID

Al deze discussies zullen stof leveren voor de debatten van de Tripartiete Sociale Top voor groei en werkgelegenheid. Op die manier zal vóór de Europese Raad in het voorjaar een geïntegreerd debat kunnen plaatsvinden, waardoor de bijdrage van alle betrokken terreinen geïntegreerd zal kunnen worden.

De Commissie stelt voor om een Tripartiete Sociale Top voor groei en werkgelegenheid in te stellen, en zal zich bekommeren om de modaliteiten van de deelname van de sociale partners aan de voorbereiding en de follow-up daarvan.

2.2. Versterking van de betrokkenheid van de sociale partners bij de verschillende onderdelen van de strategie van Lissabon

De strategie van Lissabon omvat ook een nieuw instrument voor de tenuitvoerlegging ervan: de open coördinatiemethode. Deze methode is met name zeer geschikt voor terreinen waar het subsidiariteitsbeginsel volledig van toepassing is, zij biedt een actiekader voor alle niveaus en alle actoren, op basis van vrijwilligheid. Deze methode gaat niet uit van beschikbare middelen maar van te bereiken doelstellingen en maakt gebruik van een repetitief tijdschema met behulp waarvan de vorderingen kunnen worden gemeten en controle-indicatoren kunnen worden ontwikkeld. Zij is dus van toepassing op veel terreinen die de sociale partners interesseren: werkgelegenheid, sociale integratie, pensioenen, en binnenkort ook beroepsopleiding.

De bijdrage van de sociale partners aan dit proces is tweeledig:

- Over de richtsnoeren en het proces zelf worden de sociale partners regelmatig geraadpleegd. De Commissie stelt voor om voor **elk terrein van de open coördinatiemethode een structurering** van de dialoog met de sociale partners uit te

voeren, zoals dat bij de macro-economische dialoog al het geval is, namelijk een dubbele structurering in een technisch en een politiek niveau.

Wat werkgelegenheid en sociale bescherming betreft, zullen de modaliteiten van de dialoog op technisch en politiek niveau opnieuw worden bepaald in overleg met het **Comité voor arbeidsmarktvoorwaarden** en het **Comité voor de sociale bescherming**;

De sociale partners zouden volledig betrokken moeten worden bij de voorbereiding van deze regels.

- Met betrekking tot de inhoud zijn de sociale partners soms in staat zelf oplossingen aan te dragen voor de in het kader van de open coördinatiemethode bepaalde richtsnoeren. Dat geldt met name voor het terrein van de werkgelegenheid, met betrekking tot de bevordering van de beroepsopleiding, de sociale bescherming, de bestrijding van uitsluiting en de modernisering van de arbeidsverhoudingen. De sociale partners hebben bepaalde problemen gehad bij het feitelijk innemen van de plaats die hun is toegedacht, zowel bij het overnemen en verspreiden op nationaal niveau van de door de Raad goedgekeurde richtsnoeren als bij het verzamelen van informatie betreffende initiatieven in de lidstaten en bij het aangaan van evaluaties en uitwisselingen.
- Het compendium "Succesfactoren" dat de bedrijfstakoverkoepelende sociale partners in november 2000 hebben opgesteld, en dat een aantal praktische voorbeelden van bijdragen aan de tenuitvoerlegging van de werkgelegenheidsrichtsnoeren bevat, is in dit verband een origineel initiatief dat de sociale partners op alle niveaus inspiratie voor hun contractuele betrekkingen zou moeten verschaffen.

Het Europees Sociaal Fonds (ESF) is het financiële instrument voor de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de werkgelegenheidsstrategie. De Verordening betreffende de Europese Structuurfondsen voorziet in een rol voor de sociale partners. Zij zijn vertegenwoordigd in de Comités van toezicht (stemrecht, medebeslissing over de criteria voor de selectie van projecten, toezicht op de tenuitvoerlegging). Het is echter een feit dat de deelname van de sociale partners aan deze Comités niet homogeen is. In die context stelt de Commissie voor om **meer bekendheid te geven aan goede praktijken op dit gebied en deze te bevorderen**. In het kader van de **tussentijdse evaluatie van de structurele acties 2000-2006** zal bijzondere aandacht worden besteed aan het functioneren van het partnerschap, en de Commissie zal eventueel wegen en middelen zoeken om het te versterken.

De Commissie

- zal de sociale partners raadplegen in de loop van de uitwerking van haar voorstel voor de werkgelegenheidsrichtsnoeren;
- zal meer **technische bijstand** verlenen voor het verzamelen, analyseren en bespreken van gegevens over de tenuitvoerlegging van deze richtsnoeren;

De sociale partners

- worden uitgenodigd om hun eigen bijdrage te ontwikkelen in het kader van de Europese werkgelegenheidsstrategie;
- worden uitgenodigd om, overeenkomstig het desbetreffende verzoek van de Europese Raad van Barcelona een **jaarlijks verslag** in te dienen over hun bijdragen aan de verwezenlijking van de strategie van Lissabon, op alle relevante niveaus;

De lidstaten

- worden aangemoedigd om een deel van hun financiering **voor technische bijstand van het ESF** te gebruiken voor het ondersteunen van acties van de sociale partners inzake tenuitvoerlegging en follow-up van de werkgelegenheidsrichtsnoeren.

2.3. Uitbreiding en verrijking van de sociale dialoog

Gezien de uitdagingen en problemen in verband met de Europese integratie, de mondialisering, de nieuwe plaats van Europa in de wereld, de uitbreiding, en ook met de demografische ontwikkeling, de werkgelegenheid en de steeds snellere vernieuwing en technische ontwikkeling, zullen de arbeidsverhoudingen, die in het verleden altijd een factor waren die heeft bijgedragen tot het evenwicht en het succes van het Europese model, zich voortdurend moeten moderniseren en aanpassen.

2.3.1. Versterking van de rol en het werkerterrein van de onderhandelingen

Om bij te dragen tot de tenuitvoerlegging van de Europese strategie voor economische en sociale modernisering kan de sociale dialoog zich baseren op ervaringen en instrumenten die hun waarde bewezen hebben, zowel sectorieel als op bedrijfstakoverkoepelend niveau: de rol die aan de sociale dialoog is toegekend door de overeenkomst over het sociale beleid van 1993 is daar het duidelijkste voorbeeld van. In deze rol kan de sociale dialoog bemiddelen tussen de rol van autoriteit en de plaats van door onderhandelingen bereikte overeenkomsten. De sociale dialoog zal nu de agenda moeten verruimen, waarop de Commissie al herhaaldelijk heeft aangedrongen (*zie bijlage 4*).

Volgens het voorbeeld van de in meeste lidstaten ontwikkelde succesvolle initiatieven kan de sociale dialoog bijdragen tot de totstandbrenging, op Europees niveau, van een **kader van gunstige voorwaarden** voor de verbetering van het concurrentievermogen, de vernieuwing en de sociale samenhang. Hij kan tegelijkertijd bijdragen aan de sturing van het aanpassingsproces in de kandidaatlanden door richting en strategische oriëntatie te bieden voor de hervormingen.

De Europese sociale dialoog kan een **instrument zijn voor de modernisering** die de Europese Raad van Lissabon heeft aangekondigd, voor alle centrale kwesties van de Europese Agenda. Enkele vaak genoemde thema's zijn: de voorbereiding op de intrede in de kennismaatschappij door erkenning van de sleutelrol van het levenslang leren en van het verwerven van kennis en vaardigheden; de integratie van mobiliteit en carrièrerol in de discussie over de arbeidsvoorwaarden; het actief ouder worden; de bevordering van gelijke kansen; het rekening houden met de werkgelegenheid en verbeterde toegang tot de arbeidsmarkt; het bevorderen van duurzame ontwikkeling; de integratie van de kwaliteitsproblematiek als algemeen performance-aspect zowel in de dimensie organisatie van het werk als inzake gezondheid en veiligheid, de actieve betrokkenheid van de werknemers, of het door onderhandelingen anticiperen op verandering.

De sociale partners kunnen met betrekking tot al deze kwesties op Europees niveau een heel scala van instrumenten inzetten, van adviezen tot de uitwisseling van goede praktijken, van gecoördineerde acties tot onderhandeling over overeenkomsten. Zij kunnen **uitgangspunten voor actie voorstellen** waardoor alle betrokken niveaus kunnen deelnemen en rekening gehouden kan worden met de complexiteit en de onderlinge verbanden tussen terreinen.

De Commissie is van mening dat over het algemeen onderhandelingen het meest geëigende middel zijn voor het regelen van kwesties in verband met de organisatie van het werk en de arbeidsverhoudingen op zowel bedrijfstakoverkoepelend als sectorieel niveau. Zij beschouwt

in dit verband de recentelijk door de sociale partners gesloten overeenkomst over telewerken als bijzonder significant.

De sociale partners worden uitgenodigd om meer gebruik te maken van de mogelijkheden op dit terrein op Europees niveau, door op basis van de verworven ervaring overeenkomsten te sluiten die in het Gemeenschapsrecht kunnen worden geïntegreerd of volgens hun eigen nationale procedures en praktijken ten uitvoer kunnen worden gelegd, volgens het voorbeeld van de overeenkomst over telewerken.

Zij worden verder uitgenodigd om **werkprogramma's op te stellen**, zowel op bedrijfstakoverkoepelend als op sectorieel niveau.

De Commissie benadrukt dat het in het belang van de sociale partners is om volledig gebruik te maken van de beschikbare instrumenten bij de bepaling van hun doelstellingen, en met name van het Waarnemingscentrum voor de arbeidsverhoudingen (EIRO) en van het Waarnemingscentrum voor verandering (EMCC) die onlangs zijn opgericht binnen het kader van de Stichting van Dublin.

2.3.2. De sectoriële sociale dialoog

Naar aanleiding van het besluit van mei 1998 tot oprichting van sectoriële comités voor de sociale dialoog zijn er 27 comités opgericht op gezamenlijk verzoek van de sociale partners van de betreffende sectoren (bijlage 2). Dit is een aanzienlijk succes dat het sterke ontwikkelingspotentieel van de Europese sectoriële sociale dialoog aantoont. De Commissie wil deze ontwikkeling blijven ondersteunen en de oprichting van nieuwe comités blijven bevorderen, om alle grotere sectoren te bestrijken. Dit is een relevant niveau voor het bespreken van een groot aantal kwesties in verband met met name de werkgelegenheid, de arbeidsomstandigheden, de beroepsopleiding, de veranderingen in het bedrijfsleven, de kennismaatschappij, de demografische ontwikkelingen, de uitbreiding en de mondialisering.

De Commissie:

- zal haar beleid van het creëren van nieuwe comités voortzetten, in alle gevallen waarin aan de voorwaarden wordt voldaan: gestructureerde en representatieve actoren op Europees niveau, die in staat zijn overeenkomsten te sluiten en bereid zijn deel te nemen aan een gestructureerde sociale dialoog. Bovendien moeten de betrokken sectoren een voldoende omvang hebben;
- zal eventueel noodzakelijke hergroeperingen of samenwerking tussen sectoren aanmoedigen;
- zal de activiteiten van de sectoriële comités voor de sociale dialoog oriënteren in de richting van de dimensies dialoog en onderhandeling, met uitsluiting van de activiteiten in verband met informatie en raadpleging, die in de plurisectoriële gremia kunnen plaatsvinden, met uitzondering van de specifiek sectoriële raadplegingen;
- zal prioriteit geven aan de ondersteuning van comités waarvan de werkzaamheden leiden tot concrete resultaten die bijdragen tot de tenuitvoerlegging van de strategie van Lissabon;
- zal de rol van het Verbindingsforum als belangrijk knooppunt voor de informatie en algemene raadpleging van alle bedrijfstakoverkoepelende en sectoriële sociale partners bevorderen

2.3.3. De bedrijfstakoverkoepelende sociale dialoog

De bipartiete bedrijfstakoverkoepelende sociale dialoog, ook bekend als de sociale dialoog van Hertoginnedal/Val Duchesse heeft sinds 1985 een pioniersrol vervuld op Europees niveau.

Autonome actoren hebben als eersten besloten om op dit niveau een dialoog aan te gaan die tot nieuwe overeenkomsten kan leiden. Deze stap die UNICE, het CEEP en het EVV in 1985 genomen hebben, heeft de weg geopend voor meer aandacht voor de rol van de sociale partners in het Verdrag. Deze organisaties kregen aldus de mogelijkheid om gezamenlijk centrale thema's in verband met de opbouw van Europa te bestuderen en te bespreken: het ontwikkelen van een samenwerkingsstrategie inzake economisch beleid, de verwezenlijking van de interne markt, de tenuitvoerlegging van het Sociaal Handvest van de grondrechten van de werknemers, en de voorbereiding van de economische en monetaire Unie.

Door het van kracht worden van het sociaal protocol van 1993 is de bedrijfstakoverkoepelende sociale dialoog een nieuw tijdperk ingegaan. Het recht van de sociale partners om geraadpleegd te worden over voorstellen op sociaal terrein en hun vermogen om een aanpak via collectieve overeenkomsten te verlangen in plaats van wetgeving, hebben hen op het midden van de Europese sociale schaaqbord geplaatst. In die context zal het Comité voor de sociale dialoog, dat in 1992 is opgericht als permanent orgaan voor de sociale dialoog, nu een nieuw élan moeten verwerven.

De Commissie, die haar rol bij het bevorderen van de sociale dialoog, zoals vastgelegd in het Verdrag, als fundamenteel beschouwt, zal een actieve dialoog met de bedrijfstakoverkoepelende sociale partners over de institutionalisering van de sociale dialoog voortzetten, en met name over de noodzakelijke middelen voor de voorbereiding van hun onderhandelingen en voor het toezicht op de tenuitvoerlegging van de overeenkomsten.

De sociale partners worden uitgenodigd om hun Verklaring van Laken in praktijk te brengen, door het creëren van een **politiek niveau** dat een jaarlijkse impuls geeft aan de werkzaamheden van het Comité van de sociale dialoog;

De Commissie zal een dergelijke stimulans van de kant van jaarlijkse Toppen voor de sociale dialoog ondersteunen.

2.4. Verbetering van de follow-up en de tenuitvoerlegging

De Europese sociale partners hebben bij vele verschillende gelegenheden gemeenschappelijke adviezen, verklaringen of aanbevelingen goedgekeurd. Er bestaan meer dan 230 sectoriële gezamenlijke verklaringen van die aard en ongeveer 40 bedrijfstakoverkoepelende teksten. De sociale partners hebben daardoor een inbreng in de debatten gehad, en soms ook daarop kunnen anticiperen, ook op het niveau van de Europese Raad, en hebben een basis voor consensus kunnen creëren op de terreinen van het economisch beleid, de werkgelegenheid, het structuurbeleid, de beroepsopleiding en de modernisering van het functioneren van de arbeidsmarkt. In de meeste gevallen bevatten die teksten echter geen enkele bepaling om de tenuitvoerlegging en de controle daarop te verzekeren, omdat zij gericht zijn op oplossingen voor de korte termijn. Ook zijn deze teksten weinig bekend en nauwelijks verspreid op nationaal niveau. De doelmatigheid ervan kan dus in veel gevallen worden betwijfeld.

Verder zijn de sociale partners de laatste jaren steeds vaker betrokken bij de uitwerking en goedkeuring van teksten van de zogenaamde "nieuwe generatie" (handvest, praktijkcodes, overeenkomsten) die verplichtingen bevatten inzake de tenuitvoerlegging op langere termijn⁹.

---

⁹ De uitbreiding van de gedragscode inzake kinderarbeid tot alle grondrechten in de sector schoeisel (november 2000); de code over de grondrechten en grondbeginselen van de arbeid in de handel (augustus 1999); de overeenkomst over arbeidstijd in de landbouw (juli 1997), de overeenkomsten over

De sociale partners hebben overigens in enkele sectoren concrete instrumenten voor opleiding of ondersteuning ontwikkeld, met name ten aanzien van de bescherming van de gezondheid en de veiligheid op het werk en openbare aanbestedingen (suiker en bewakingsdiensten).

De sociale partners zouden moeten zorgen voor **eenduidige terminologie** wat de aanduiding van hun bijdragen betreft, en zouden de term "**overeenkomst**" moeten reserveren voor teksten die ten uitvoer worden gelegd volgens procedures als bedoeld in Artikel 139, lid 2 van het Verdrag.

2.4.1. De richtsnoeren of actiekaders

De kwestie van de modaliteiten van de tenuitvoerlegging van de teksten die door de sociale partners op Europees niveau zijn goedgekeurd, verdient bijzondere aandacht. Op basis van de aanbevelingen van de groep op hoog niveau voor "de arbeidsverhoudingen in een veranderende context", lijkt het gebruik van **mechanismen geïnspireerd op de open coördinatiemethode** een veelbelovende benadering.

De sociale partners zouden aldus bepaalde overeenkomsten – van niet-regelgevende aard – ten uitvoer kunnen leggen door op Europees niveau doelstellingen of richtsnoeren aan te geven, en op basis van periodieke nationale rapporten over de tenuitvoerlegging de vorderingen regelmatig en systematisch te evalueren.

Het recente "*actiekader voor de levenslange ontwikkeling van vaardigheden en kwalificaties*" dat de bedrijfstakoverkoepelende sociale partners hebben goedgekeurd ter gelegenheid van de Sociale Top van Barcelona is op deze benadering geïnspireerd.

De sociale partners worden uitgenodigd om:

- bij hun betrekkingen aangepast gebruik te maken van de open coördinatiemethode, op alle terreinen waar dat mogelijk is;
- **verslagen** op te stellen over de tenuitvoerlegging op nationaal niveau van deze actiekaders;
- passende "peer review"-mechanismen op te zetten voor de sociale dialoog.

2.4.2. De onder artikel 139 vallende overeenkomsten

Met betrekking tot de **tenuitvoerlegging en het toezicht** op de door de sociale partners gesloten overeenkomsten zijn er twee mogelijke opties:

- **Indiening door de Commissie van een voorstel voor een besluit van de Raad**, voor onderwerpen die onder Artikel 137 vallen. Deze indiening vindt plaats op gezamenlijk verzoek van de ondertekenende partijen, en nadat de Commissie de volgende aspecten heeft bestudeerd: voldoende representativiteit van de partijen, wettigheid van alle clausules van de overeenkomst ten aanzien van het Gemeenschapsrecht, en inachtneming van de bepalingen betreffende de kleine en middelgrote ondernemingen. Vervolgens wordt de overeenkomst tussen de sociale partners aan het Europees Parlement voorgelegd voor advies en aan de Raad doorgegeven voor een beslissing.

In dat geval, dat overeenkomt met een procedure van uitbreiding van de overeenkomsten

---

telewerken in de telecommunicatiesector (februari 2001), de handel (april 2001) en op bedrijfstakoverkoepelend niveau (mei 2002).

die de sociale partners gesloten hebben, dient de Raad zich uit te spreken over de tekst zonder de inhoud te veranderen.

Het toezicht op de tenuitvoerlegging van de beslissing van de Raad wordt verzekerd overeenkomstig de aard van het gebruikte instrument (richtlijn, verordening of besluit). De Commissie meent echter dat de sociale partners van wie de regelgevende tekst afkomstig is, een bijzondere verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging ervan dragen.

De lidstaten zouden de sociale partners moeten betrekken bij **de omzetting** op nationaal niveau van de communautaire wetstekst op basis van een (collectieve) overeenkomst;

De Commissie zal de sociale partners die de overeenkomst hebben ondertekend systematisch raadplegen over de verslagen over de tenuitvoerlegging, zoals dat ook het geval was bij de onderwerpen ouderschapsverlof en deeltijdwerk.

- **De omzetting van de Europese overeenkomst volgens de procedures en gebruiken die eigen zijn aan de sociale partners en de lidstaten.** Voor deze optie hebben bijvoorbeeld de onderhandelaars van de overeenkomsten over werknemers in de landbouw en over bedrijfstakoverkoepelend telewerken gekozen.

Voor deze gevallen roept de Commissie **de sociale partners op om de bestaande toezichtprocedures aanzienlijk te versterken en periodieke rapporten op te stellen over de tenuitvoerlegging van de ondertekende overeenkomsten**. In deze rapporten dient te worden aangegeven welke inhoudelijke vooruitgang is geboekt met de tenuitvoerlegging van de overeenkomsten en over het bestreken terrein. Dergelijke gestructureerde rapporten zijn met name noodzakelijk wanneer de door de sociale partners gesloten overeenkomst volgt op een door de Commissie op basis van Artikel 138 van het Verdrag georganiseerde raadpleging .

De Commissie kan samen met de sociale partners nagaan welke **technische en logistieke middelen nodig zijn voor dit toezicht**, hetzij door gebruik van de bestaande budgettaire instrumenten, hetzij door de invoering van nieuwe mechanismen. **De Stichting van Dublin** zou daarbij een rol kunnen spelen door meer gebruik van het Waarnemingscentrum voor de arbeidsverhoudingen (EIRO).

Daarnaast, en op de middellange termijn, werpt de ontwikkeling van de Europese sociale dialoog vragen op over de **Europese collectieve overeenkomsten** als bronnen van recht. Bij de discussies over de komende hervorming van het Verdrag dient rekening gehouden te worden met deze dimensie.

3. SOCIALE DIALOOG EN UITBREIDING, EEN ESSENTIEEL THEMA VOOR DE UNIE

De meeste kandidaatlanden zijn al tien jaar geleden begonnen met een radicale aanpassing van hun economische en sociale structuren, die van invloed is geweest op de arbeidsverhoudingen en de sociale actoren. De bipartiete sociale dialoog staat in de meeste kandidaatlanden nog in de kinderschoenen, en is op sectorieel niveau vrijwel afwezig. De sociale dialoog maakt evenwel integrerend deel uit van het "acquis communautaire", aangezien hij in het Verdrag is opgenomen.

3.1. Versterking van de sociale dialoog en de actoren daarvan

Een effectieve deelname aan de mechanismen van de sociale dialoog is alleen mogelijk als die berust op gestructureerde actoren en gevestigde nationale praktijken, hetgeen betekent dat de structuren van de sociale partners in de kandidaatlanden versterkt zullen moeten worden in het vooruitzicht van de toetreding. Alleen voldoende sterke nationale structuren maken een doelmatige deelname aan onderhandelingen en de andere dimensies van de Europese sociale dialoog mogelijk, en dat geldt ook voor de tenuitvoerlegging van de overeenkomsten op nationaal niveau.

De sociale partners van de Europese Unie hebben al sinds enkele jaren contacten gelegd met de organisaties van de kandidaatlanden, door individuele of gezamenlijke acties, zowel op bedrijfstakoverkoepelend als op sectorieel niveau. Het gaat daarbij hoofdzakelijk om initiatieven inzake informatie, opleiding en uitwisseling. Door deze initiatieven konden de partners in de kandidaatlanden geïdentificeerd worden en kon inzicht worden verkregen in de problematieken van de Unie na de uitbreiding (gezamenlijke conferenties in Warschau en de Bratislava, ronde tafels van de werkgevers, seminars van het CEEP, integratiecommissies van het EVV, sectoriële seminars en ronde tafels, Business Support Programme van de UEAPME). De Europese Unie heeft bijgedragen tot de versterking van de sociale partners en tot de ontwikkeling van de sociale dialoog in de kandidaatlanden, door hen technische bijstand te bieden in het kader van jumelages (PHARE-programma, Consensus, Twinning).

In hun gezamenlijke verklaring van Laken hebben de sociale partners de aandacht gevestigd op de noodzaak van meer bijstand op dit gebied, en hebben zij gewezen op een ernstig tekort aan sociale dialoog in de kandidaatlanden.

De Commissie:

- zal de initiatieven van de sociale partners blijven ondersteunen;
- zal volledig gebruik maken van de beschikbare financiële instrumenten voor de versterking van het vermogen van de sociale partners van de kandidaatlanden om hun rol te vervullen.

3.2. Ontwikkeling van de rol van de sociale dialoog in de pretoetredingsstrategie

De sociale partners van de kandidaatlanden hebben een belangrijke rol te vervullen in het kader van de pretoetredingsstrategie, met name in de PHARE-programma's, en ook bij het opstellen van de "Joint Assessment Papers of employment policies priorities", in de context van de Werkgelegenheidsstrategie, en bij de voorbereiding van de deelname van de kandidaatlanden aan de integratieprocessen "Joint Inclusion Memoranda". Tenslotte is het essentieel dat zij betrokken worden bij de voorbereiding van de nationale ontwikkelingsplannen, die met name de hoofdlijnen zullen aangeven voor de toekomstige bijstandsverlening door de Structuurfondsen, waaronder het Europees Sociaal Fonds (ESF).

De sociale partners worden uitgenodigd om:

- hun leden in de kandidaatlanden te betrekken bij de analyse van de geboekte vooruitgang bij de tenuitvoerlegging van de strategie van Lissabon;
- een bijdrage op te stellen voor het komende syntheseverslag, in het voorjaar van 2003, waarin zal worden ingegaan op de ontwikkelingen in de kandidaatlanden.

3.3. Aanpassing van de instanties

De Commissie zal positief reageren op een verzoek een **vergadering van het comité voor de bedrijfstakoverkoepelende sociale dialoog** te organiseren, die openstaat voor vertegenwoordigers van de kandidaatlanden. De sectoriële sociale partners worden aangemoedigd om hun contacten met de sociale partners van de kandidaatlanden voort te zetten, om aldus de uitwisseling van ervaringen te verbeteren. Meer in het algemeen zouden de sociale partners hun samenwerkingsinspanningen moeten intensiveren en op hun partners in de kandidaatlanden gerichte activiteiten moeten organiseren (uitwisseling van goede praktijken, *capacity building*, etc.).

De uitbreiding zal leiden tot aanpassing van de **samenstelling van de comités** voor de sociale dialoog. De deelname van de sociale partners is momenteel gebaseerd op het principe van delegaties die gecoördineerd worden door Europese organisaties. Door de omvang van de delegaties te vergroten, zal het mogelijk zijn de sociale partners van de nieuwe lidstaten op te nemen zonder het operationele vermogen van de sociale dialoog te verminderen.

4. DE INTERNATIONALE DIMENSIE VAN DE SOCIALE DIALOOG

Het Europese ontwikkelingsmodel combineert economische prestaties en sociale vooruitgang. Het overleg en het partnerschap nemen een centrale plaats in bij deze geïntegreerde aanpak. Dit is een dimensie waarvan optimaal gebruik moet worden gemaakt bij contacten tussen de Europese Unie en derde landen. De laatste jaren is aanzienlijke vooruitgang geboekt. Op de verschillende betreffende terreinen zal de Commissie, met de steun van de lidstaten, actief doorgaan de Europese sociale partners te betrekken bij haar internationale contacten, en de ontwikkeling van het sociale partnerschap in de derde landen te ondersteunen, met name in de ontwikkelingslanden, overeenkomstig de Mededeling over de bevordering van fundamentele arbeidsnormen en de verbetering van de sociale governance in de context van de globalisering (COM(2001) 416 def.)

4.1. De bilaterale en regionale betrekkingen

- *Het Euro-mediterrane partnerschap*: de sociale partners kunnen een nuttige bijdrage leveren, door hun specifieke kennis en ervaring, aan de totstandkoming van een vrijhandelszone in de periode tot 2010. Daarom dienen **concrete samenwerkingsinitiatieven**, waarbij de Europese sociale partners en hun leden betrokken zijn, samen met die van de landen rondom de Middellandse Zee, aangemoedigd te worden, in het kader van het te Valencia in april 2002 goedgekeurde actieplan.
- *Het partnerschap met Latijns Amerika*: de Commissie heeft enkele programma's opgezet ter versterking van de samenwerking tussen de economische en sociale actoren van Latijns Amerika en de Europese Unie. Met name het URB-AL-programma opent stimulerende perspectieven voor de participatie van de Europese sociale partners aan samenwerkings- en uitwisselingsprogramma's.
- *Betrekkingen met de Verenigde Staten*: in aansluiting op de Transatlantische Verklaring van 1990, verstrekt door de "Nieuwe Transatlantische Agenda" van 1995 en het daarop volgende actieplan worden regelmatige uitwisselingen georganiseerd tussen de Verenigde Staten en de Europese Unie. Deze uitwisselingen **moeten worden voortgezet, uitgebreid en geïntensiveerd** tussen de organisaties van de sociale partners van de Europese Unie en van de Verenigde Staten.

- *Betrekkingen met Japan:* een in 2001 goedgekeurd actieplan onderstreept de toegevoegde waarde van de in de afgelopen tien jaar waarbij de sociale partners betrokken waren. Het actieplan heeft het terrein van de uitwisselingen van ervaringen uitgebreid tot met name de kwesties van ouder worden, werkgelegenheid en gelijke kansen.
- *Betrekkingen met de landen van Afrika, de Caraïben en de Stille Oceaan:* de Overeenkomst van Cotonou heeft de participatie op alle niveaus tot een wettelijke verplichting gemaakt, om de dialoog tussen de regeringspartners en andere actoren (particuliere sector, economische en sociale partners met inbegrip van vakbonden en maatschappelijke organisaties) aan te moedigen. Deze laatsten worden geïnformeerd en geraadpleegd over de samenwerkingsstrategieën, worden betrokken bij de tenuitvoerlegging van samenwerkingsprojecten en -programma's, en ontvangen financiële steun om hun vermogen tot actie te versterken.

4.2. De multilaterale betrekkingen

- *De multilaterale onderhandelingen:* Wat de Wereldhandelsorganisatie (WTO) betreft, vormen de betrekkingen met de sociale partners een integrerend onderdeel van haar betrekkingen met de maatschappelijke organisaties. De Overeenkomst van Marrakech waarbij de WTO is opgericht, omvat bijzondere bepalingen inzake de raadpleging van en de samenwerking met de maatschappelijke organisaties. Deze betrekkingen hadden voornamelijk betrekking op de deelname aan ministeriële conferenties of specifieke symposia. Op Europees niveau zijn de sociale partners bij het proces betrokken in het kader van de dialoog tussen de Commissie en de maatschappelijke organisaties over de commerciële aspecten. Zij hebben een actieve rol gespeeld door als deskundigen deel te nemen aan de ministeriële conferenties van de WTO. De versterking van deze deelname van de sociale partners is belangrijk, en zal aan de orde komen in de context van de verbetering van de externe transparantie van de WTO.
- *De betrekkingen met het IAB:* de briefwisseling tussen de Commissie en het IAB van 14 mei 2001 vernieuwt en actualiseert de samenwerkingsthema's, rekening houdende met de ontwikkelingen en de huidige prioriteiten van beide instellingen, met name de sociale dimensie van de mondialisering en de bevordering van de sociale grondrechten, de bevordering van de werkgelegenheid, de sociale dialoog, de uitbreiding, de sociale bescherming en de ontwikkelingssamenwerking.

Conclusies

De sociale dialoog is een nieuwe fase ingegaan, nadat de in het Verdrag vastgelegde instrumenten operationeel waren geworden: raadpleging over de communautaire initiatieven, de mogelijkheid autonome overeenkomsten te sluiten. De goedkeuring van de strategie voor economische en sociale modernisering, door de Europese Raad van Lissabon in maart 2000, en de opkomst van nieuwe thema's in verband met veranderingen in de samenleving, op de arbeidsmarkt en in de wereld van de arbeid, maken een versterking van het overleg over het economische en sociale beleid en van de autonome sociale dialoog noodzakelijk. De uitbreiding herinnert ons aan het belang van solide structuren voor de sociale dialoog, een volwaardig bestanddeel van het acquis communautaire.

Om een concrete bijdrage te leveren aan de verwezenlijking van deze doelstellingen dient de Commissie een voorstel in voor een Besluit van de Raad tot instelling van een nieuwe Tripartiete Sociale Top voor groei en werkgelegenheid, waardoor de volledige betrokkenheid

van de sociale partners bij het toezicht op de uitvoering van de strategie van Lissabon zal worden bevorderd.

BIJLAGEN

- *Lijst van de organisaties van sociale partners die worden geraadpleegd uit hoofde van artikel 138 van het Verdrag*
- *Lijst van de comités voor de sectoriële sociale dialoog*
- *Raadplegingen van de sociale partners uit hoofde van artikel 138 van het Verdrag*
- *Voornaamste oproepen aan de sociale partners*

**Lijst van de Europese organisaties van sociale partners die worden geraadpleegd uit
hoofde van artikel 138**

1. Algemene bedrijfstakoverkoepelende organisaties
  - Unie van Industrie- en werkgeversfederaties in Europa (UNICE)
  - Europees Centrum van gemeenschapsbedrijven en bedrijven van algemeen economisch belang (CEEP)
  - Europees Verbond van Vakverenigingen (EVV)
2. Bedrijfstakoverkoepelende organisaties die bepaalde categorieën werknemers of ondernemingen vertegenwoordigen:
  - Europese Unie van ambachten en van het midden- en kleinbedrijf (UEAPME)
  - Internationale centrale van hoger personeel (CEC)
  - Eurocadres
3. Specifieke organisaties
  - EUROCHAMBRES
4. Sectoriële organisaties die de werkgevers vertegenwoordigen
  - Airports Council International - Europe (ACI-Europe)
  - Association des assureurs coopératifs en mutualistes européens (ACME/AECI)
  - Vereniging van Europese telecommunicatiebedrijven (ETNO)
  - Vereniging van Europese openbare postdiensten (POSTEUROP)
  - Vereniging van de nationale organisaties van visserijondernemingen in de Europese Unie (EUROPECHE)
  - Vereniging van Europese kaliproducenten (APEP)
  - Organisation européenne de la batellerie (OEB)
  - Association of European Airlines (AEA)
  - Internationaal Bureau van Verzekerings- en Herverzekeringsmaatschappijen (BIPAR)
  - Europees Assurantie Comité (CEA)
  - Europees Comité van de vaste brandstoffen (CECSO)
  - Europees Comité van de suikerfabrikanten (CEFS)
  - Algemeen Comité van de landbouwcoöperaties in (COGECA)
  - Communauté des chemins de fer européens (CCFE/CER)
  - Confederatie van de nationale leerlooiersverenigingen in de Europese Gemeenschap (COTANCE)
  - Comité van de landbouworganisaties in de Europese Unie (COPA)
  - Europese Confederatie van de schoenindustrie (CEC)
  - Europese Confederatie van de houtindustrie (CEI-Bois)
  - Europese Confederatie van werkgeversorganisaties in de kappersbranche (CIC-Europe)
  - Europese Confederatie van bewakingsdiensten (CoESS)
  - Internationale Confederatie van uitzendondernemingen (CIETT-Europa)
  - European Community Shipowners' Association (ECSA)
  - European Regions Airline Association (ERA)
  - Federatie van banken in de Europese Unie (FBE)
  - Europese Federatie van het bouwbedrijf (FIEC)
  - Europese Federatie van industriële schoonmaakbedrijven (FENI)
  - Groep werkgevers van de beroepsorganisaties in de landbouw van de EG (GEOPA)
  - Europese Groepering van coöperatieve banken (GEBC)
  - Europese Groepering van spaarbanken (GECE)
  - Confederatie van de nationale horecaverenigingen in de EG (HOTREC)
  - International Air Carrier Association (IACA)

- Ligue européenne van de associations van de werkgevers du spectacle vivant (PEARLE*)
- Europese Organisatie van de textiel- en kledingindustrie (EURATEX)
- Europese Vertegenwoordiging van de detailhandel, de groothandel en de internationale handel bij de EU (EUROCOMMERCE)
- Europese Unie van de meubelindustrie (UEA)
- Internationale Unie van de binnenvaart (UINF)
- Internationale wegvervoerorganisatie (IRU)
- Unie van de Elektriciteitsindustrie (EURELECTRIC)

5. Europese vakbondsfederaties

- Europese Alliantie van de vermaaksindustrie (EEA)
- European Cockpit Association (ECA)
- Fédération européenne van de syndicats van de mines, de la chimie en de l'énergie (EMCEF)
- Europese Federatie van de vakbonden van de sectoren voeding, landbouw, toerisme en aanverwante bedrijfstakken (EFFAT)
- Europese Federatie van transportarbeiders (ETF)
- Europese Bond van bouw-en houtarbeiders (EBBH)
- Europese Vakbondsfederatie van de openbare diensten (FSESP)
- Europese Vakbondsfederatie van de sectoren textiel, kleding en leer (FSE:THC)
- Union Network International – Région Europe (UNI-Europa)
- Europees Vakbondscomité van Onderwijsgevenden (EVO/CSEE)*
- Europese Federatie van journalisten (FEJ)*
- Europese Metaalbewerkerbond (EMB/FEM)*

Deze lijst zal worden aangepast naarmate er nieuwe comités voor de sectoriële sociale dialoog worden opgericht, en/of op basis van de representativiteit.

* Bij het EVV aangesloten federaties die die kopieën van informatie ontvangen

De Comit es voor de sectoriële sociale dialoog

Sector	Werknemers	Werkgevers
Landbouw	EFFAT	GEOPA-COPA
Meubels	FETBB	UEA
Verzekeringen	UNI-Europa	ACME; BIPAR; CEA
Burgerluchtvaart	ECA; ETF	ACI Europe; AEA; ERA; IACA
Banken	UNI-Europa	FBE; GEBC; GECE
Hout	FETBB	CEI-Bois
Schoenen	FSE-THC	CEC
Spoorwegen	ETF	CCFE
Handel	UNI-Europa	EUROCOMMERCE
Bouw	FETBB	FIEC
Cultuur	EEA	PEARLE*
Elektriciteit	EMCEF; FSESP	EURELECTRIC
Horeca/toerisme	EFFAT	HOTREC
Uitzendwerk	UNI-Europa	CIETT Europe
Mijnen	EMCEF	APEP; CECISO
Binnenvaart	ETF	OEB; UINF
Schoonmaken	UNI-Europa	FENI
Zeevisserij	ETF	EUROPECHE/COGECA
Post	UNI-Europa	POSTEUROP
Bewaking	UNI-Europa	CoESS
Persoonlijke dienstverlening	UNI-Europa	CIC Europe
Suiker	EFFAT	CEFS
Leerlooierij	FSE-THC	COTANCE
Telecommunicatie	UNI-Europa	ETNO
Textiel/kleding	FSE-THC	EURATEX
Zeevervoer	ETF	ECSA
Wegvervoer	ETF	IRU

Raadplegingen van de sociale partners uit hoofde van artikel 138 van het Verdrag

Jaar	Thema van de raadpleging	Bijdrage van de sociale partners
1993	Europese ondernemingsraad	Advies na een poging tot onderhandeling
1995	Combinatie van beroep en gezin	Overeenkomst over ouderschapsverlof (14 december 1995)
1995	Omkering van de bewijslast bij gevallen van discriminatie op grond van geslacht	Gescheiden adviezen
1995	Flexibele werktijden en veiligheid van de werknemers	Overeenkomst over deeltijdarbeid (6 juni 1997) Overeenkomst over arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd (18 maart 1999) Mislukking van de onderhandelingen over uitzendwerk (mai 2001)
1996	Preventie van seksuele intimidatie op het werk	Gescheiden adviezen
1997	Informatie en raadpleging van de werknemers	Gescheiden adviezen
2000	Bescherming van de werknemers bij insolventie van de werkgever	Gescheiden adviezen
2000	Modernisering en verbetering van de arbeidsverhoudingen	Overeenkomst over telewerk (mai 2002)
2000	Bescherming van de arbeiders tegen risico's in verband met blootstelling aan asbest tijdens het werk	Gescheiden adviezen
2000	Gezondheid en veiligheid van zelfstandigen	Gescheiden adviezen
2001	Bescherming van persoonlijke gegevens van de werknemers	Nog lopend
2002	Anticiperen op en beheren van verandering. Een dynamische aanpak van de sociale aspecten van de herstructurering van ondernemingen	Nog lopend

Enkele voorbeelden van oproepen aan de sociale partners

Werkgelegenheid	<p>De sociale partners worden uitgenodigd om op alle geëigende niveaus overeenkomsten te sluiten en ten uitvoer te leggen die gericht zijn op modernisering van de organisatie van het werk, met inbegrip van flexibele arbeidsovereenkomsten (...). De sociale partners worden uitgenodigd om op alle geëigende niveaus overeenkomsten te sluiten betreffende levenslang leren, om het vermogen tot aanpassing en vernieuwing te bevorderen. (<i>Werkgelegenheidsrichtsnoeren</i>)</p> <p>De sociale partners wordt verzocht een meer toonaangevende rol te spelen bij de bepaling, de uitvoering en de evaluatie van de werkgelegenheidsrichtsnoeren die van hen afhangen, en zich met name te richten op modernisering van de werkorganisatie, levenslang leren en verhoging van de participatiegraad, met name van vrouwen.. (<i>Europese Raad van Feira</i>)</p>
Opleiding	<p>De sociale partners wordt verzocht overeenkomsten te sluiten betreffende het bevorderen van de toegang tot mogelijkheden voor onderwijs en opleiding, met name voor weinig gekwalificeerde en oudere werknemers (...). (<i>Mededeling "Een Europese ruimte voor levenslang leren realiseren"</i>)</p> <p>Prioriteit (wordt verleend) aan permanente educatie als hoeksteen van het Europees sociaal model, mede door overeenkomsten tussen de sociale partners op het stuk van innovatie en permanente educatie aan te moedigen. (<i>Europese Raad van Lissabon</i>)</p>
Mobiliteit	<p>De sociale partners, de lidstaten en de instellingen van de Gemeenschap zullen méér moeten doen om de portabiliteit van aanvullende pensioenaanspraken te verbeteren. De Commissie zal de sociale partners in het voorjaar van 2002 raadplegen over de stappen die op het gebied van de wetgeving of op andere dienovereenkomstige terreinen te ondernemen zijn. (...) De lidstaten moeten er zich, waar nodig in samenwerking met de Commissie en de sociale partners, gezamenlijk toe verplichten om instrumenten als het European Credit Transfer System, de supplementen voor diploma's en certificaten, de Europass, en het Europese portfolio en curriculum vitae vóór 2003 te implementeren en verder te ontwikkelen. (<i>Actieplan van de Commissie voor vaardigheden en mobiliteit</i>)</p>
Actief ouder worden	<p>Een cruciaal gegeven voor het welslagen van de voorgestelde algehele aanpak op beleidsniveau is de actieve betrokkenheid van de sociale partners. Hun taak – met volledige inachtneming van hun autonomie – is onder meer te onderhandelen over arbeidsomstandigheden (...) om oudere werknemers langer aan het werk te houden, in het voordeel van zowel werknemers en werkgevers als de economie en samenleving als geheel. (<i>Verslag over het actief ouder worden</i>)</p>
Anticiperen op en beheren van verandering	<p>Raadpleging van de sociale partners over het bepalen, op communautair niveau, van een aanpak van herstructureringen die geïnspireerd wordt door een visie op lange termijn op de ontwikkeling van het menselijk kapitaal (<i>Eerste fase van de raadpleging van de sociale partners op basis van artikel 138, lid 2, van het Verdrag</i>).</p> <p>De Europese Raad nodigt de sociale partners uit om de herstructurering van ondernemingen beter te beheren, door dialoog en een preventieve benadering. (<i>Europese Raad van Barcelona</i>)</p>

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

tot instelling van een tripartiete sociale top voor groei en werkgelegenheid

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

tot instelling van een tripartiete sociale top voor groei en werkgelegenheid

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, met name op artikel 202,

Gezien het voorstel van de Commissie¹,

Gezien het advies van het Europees Parlement²,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De sociale partners waren betrokken bij de tenuitvoerlegging van de gecoördineerde strategie voor de werkgelegenheid waartoe door de Europese Raad van Luxemburg van 20 en 21 november 1997 was besloten, en wel in het kader van het Permanent Comité voor arbeidsmarktvoorstellen, dat is opgericht bij Besluit 70/532/EG van de Raad van 14 december 1970 houdende instelling van het Permanent Comité voor arbeidsmarktvoorstellen van de Europese Gemeenschappen³, welk besluit is gewijzigd bij Besluit 99/207/EG van 9 maart 1999⁴.
- (2) De Europese Raad van Keulen van 3 en 4 juni 1999 heeft een macro-economische dialoog tussen vertegenwoordigers van de Raad, van de Commissie, van de Europese Centrale Bank en van de sociale partners ingesteld.
- (3) De Europese Raad van Lissabon van 23 en 24 maart 2000 heeft een nieuwe strategische doelstelling bepaald voor het komende decennium en heeft besloten dat voor de verwezenlijking van die doelstelling een globale strategie nodig is, die structurele hervormingen, de gecoördineerde Europese werkgelegenheidsstrategie, de sociale bescherming en het macro-economische beleid integreert. In haar Mededeling over de sociale dialoog benadrukt de Commissie dat de Tripartiete Sociale Top een bijdrage zou moeten leveren aan het debat over deze thema's.
- (4) In hun gezamenlijke bijdrage voor de Europese Raad van Laken hebben de sociale partners te kennen gegeven dat het Permanent Comité voor arbeidsmarktvoorstellen niet tot een dergelijke integratie van het overleg had gevoerd en dat het niet voldeed aan de behoeften aan coherentie en synergie tussen de verschillende processen waarbij zij zijn betrokken. In deze zelfde gezamenlijke bijdrage hebben zij voorgesteld het

---

¹ PB

² PB

³ PB L 273 van 17.12.1970, blz. 25. Besluit gewijzigd bij Besluit 75/62/EEG (PB L 21 van 28.1.1975, blz.17).

⁴ PB L 72 van 18.3.1999, blz. 33.

Permanent Comité voor arbeidsmarktvoorwaarden te vervangen door een tripartiet overlegcomité voor groei en werkgelegenheid, dat een gremium zou vormen voor overleg tussen de sociale partners en overheden betreffende de hele strategie die door de Europese Raad van Lissabon is bepaald.

- (5) De Europese Raad van Laken, die op 14 en 15 december 2001 heeft vergaderd, heeft nota genomen van de wil van de sociale partners om het overleg over de verschillende aspecten van de strategie van Lissabon te ontwikkelen en beter te coördineren. Dit is bevestigd door de Europese Raad van Barcelona van 15 en 16 maart 2002.

BESLUIT:

Artikel 1
Oprichting

Er wordt een tripartiete sociale top voor groei en werkgelegenheid ingesteld (hierna aangeduid als "de top").

Artikel 2
taken

De top heeft tot taak om, met inachtneming van het Verdrag en van de bevoegdheden van de instellingen en organen van de Europese Gemeenschap, op permanente basis het overleg tussen de Raad, de Commissie en de sociale partners te verzekeren, teneinde de sociale partners in staat te stellen om, op basis van hun sociale dialoog, een bijdrage te leveren aan de verschillende onderdelen van de geïntegreerde strategie waartoe de Europese Raad van Lissabon in maart 2000 heeft besloten, en die is aangevuld door de Europese Raad van Göteborg in juni 2001. De top baseert zich daarbij op de werkzaamheden en discussies van en tussen de Raad, de Commissie en de sociale partners, die voorafgaande aan de top plaatsvinden in de verschillende gremia voor overleg.

Artikel 3
samenstelling

1. De top bestaat uit het Voorzitterschap van de Raad op het niveau van de staatshoofden en regeringsleiders en de twee volgende Voorzitterschappen, de Commissie en de vertegenwoordigers van de sociale partners.
2. De vertegenwoordigers van de sociale partners zijn niet meer dan 20 in getal en zijn verdeeld in twee gelijke delegaties van 10 vertegenwoordigers van de werknemers en 10 vertegenwoordigers van de werkgevers.

Elke delegatie bestaat uit vertegenwoordigers van de Europese bedrijfstakoverkoepelende organisaties, die op Europees niveau hetzij algemene belangen, hetzij meer specifieke belangen van bepaalde categorieën als hoger personeel of kleine en middelgrote ondernemingen vertegenwoordigen.

De technische coördinatie van delegatie van de werknemers wordt verzekerd door het Europees Verbond van Vakverenigingen (EVV) en die van de delegatie van de werkgevers door de Unie van de Industrie- en Werkgeversfederaties van Europa (UNICE).

Artikel 4
Werkwijze

1. De top vergadert ten minste eenmaal per jaar. In ieder geval wordt er een vergadering gehouden kort voor de Europese Raad in het voorjaar.
2. De top wordt gezamenlijk voorgezeten door de fungerend Voorzitter van de Raad en de voorzitter van de Commissie.
3. De te bespreken thema's worden gezamenlijk vastgesteld door het Voorzitterschap van de Raad, de Commissie en de bedrijfstakoverkoepelende organisaties van de werknemers en de werkgevers die deelnemen aan de werkzaamheden van de top.
4. De vice-voorzitters van de top brengen verslag uit aan de Europese Raad over de discussies en de resultaten van de vergadering.
5. De vergaderingen van de top worden bijeengeroepen door de vice-voorzitters, op hun initiatief.
6. De leden van de top die de organisaties van de sociale partners bedoeld in artikel 3, lid 2, vertegenwoordigen, ontvangen reis- en verblijfsvergoedingen overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van de Raad.
7. Er wordt een reglement van orde opgesteld, op initiatief van de vice-voorzitters, om de modaliteiten van het functioneren van de top te regelen.

Artikel 5
Intrekking

Besluit 99/207/EG wordt ingetrokken. De intrekking wordt van kracht op de datum van de eerste vergadering van de bij dit besluit ingestelde top.

Artikel 6
Inwerkingtreding

Dit besluit wordt van kracht op de twintigste dag na de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.

Gedaan te Brussel, [...]

Voor de Raad
De Voorzitter